

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Απάντηση στις προκλήσεις - Θέσεις για τα μεγάλα μέτωπα μιας κυβερνητικής πολιτικής

VII. Η πρόκληση ενός νέου μοντέλου ανάπτυξης - Το αναπτυξιακό κοινωνικό κράτος

2. Υπάρχει τώρα ένα ελληνικό μοντέλο ανάπτυξης;- Το ζήτημα του ευρωπαϊκού μοντέλου ανάπτυξης

Σχολιάστε το Εκτυπώστε το

Μέγεθος γραμματοσειράς:

Η συζήτηση για την συγκρότηση ενός νέου μοντέλου ανάπτυξης στην Ελλάδα προϋποθέτει βέβαια την απάντηση στο ερώτημα **αν σήμερα υπάρχει, εκ των πραγμάτων, ένα ελληνικό «μοντέλο» ή μάλλον σχήμα ανάπτυξης**, με τα θετικά αλλά φυσικά και με τα αρνητικά του σημεία.

Ένα τέτοιο σχήμα αναμφίβολα έχει διαμορφωθεί και έχει αποκτήσει αρκετά ευκρινή χαρακτηριστικά τουλάχιστον την περίοδο της μεταπολίτευσης. Η προσεκτική άλλωστε και σε βάθος μελέτη των στατιστικών στοιχείων της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας μας επιτρέπει να διακρίνουμε, αν μη τι άλλο, **τις αποκλίσεις από το δυτικοευρωπαϊκό μοντέλο ανάπτυξης**:

Ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολουμένων σε σχέση με τους μισθωτούς, ο μεγάλος αριθμός μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, με μεγάλη συμβολή στο ΑΕΠ και την απασχόληση, η περιορισμένη απασχόληση των γυναικών και οι δυσκολίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας ιδίως των νέων γυναικών αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ο διογκωμένος ως προς την απασχόληση αλλά και την συμβολή στο ΑΕΠ πρωτογενής τομέας, η περιορισμένη συμβολή της μεταποίησης στο ΑΕΠ και την απασχόληση, το μεγάλο ποσοστό συμμετοχής του τουρισμού στο ΑΕΠ αλλά και την απασχόληση, ο καταλυτικός ρόλος του τραπεζικού συστήματος στις λειτουργίες της πραγματικής οικονομίας, η ελλιπής λειτουργία του ανταγωνισμού αλλά και της ίδιας της οργάνωσης της αγοράς σε διάφορους κλάδους, η απουσία κρίσιμων υποδομών σε τομείς όπως οι μεταφορές και γενικότερα η αποθήκευση και διακίνηση αγαθών (logistics), οι μειωμένες δαπάνες (δημόσιες αλλά και συνολικές) για έρευνα και ανάπτυξη, η διάθεση της συντριπτικής πλειονότητας των κοινωνικών δαπανών για συντάξεις και η μειωμένη χρηματοδότηση τομέων όπως η υγεία και η παιδεία, στους οποίους η συνολική δαπάνη της οικονομίας κινείται πιο κοντά στους ευρωπαϊκούς μέσους όρους λόγω υψηλής ιδιωτικής συμμετοχής, η ιδιαίτερη σημασία του κατασκευαστικού τομέα και της αγοράς ακινήτων σε συνδυασμό με το υψηλό ποσοστό ιδιοκατοίκησης και αντίστοιχα υψηλό ποσοστό ιδιωτικών επενδύσεων σε κατοικίες, είναι μερικές από τις πιο σημαντικές ιδιομορφίες της ελληνικής οικονομίας.

Ο κοινός παρανομαστής των ιδιομορφιών αυτών είναι η σημαντική θέση που κατέχουν τα άτυπα φαινόμενα: η παρασικονομία, η αδήλωτη εργασία, η φοροδιαφυγή, η εισφοροδιαφυγή και η εισφοροαποφυγή, με αποτέλεσμα να αλλοιώνονται διάφορα στατιστικά, δημοσιονομικά και μακροοικονομικά δεδομένα που συνήθως πρέπει να προσαρμόζονται προς το καλύτερο. Με αποτέλεσμα επίσης να αναπαράγονται πολλές παλιές και να δημιουργούνται νέες ανισότητες που κρύβονται πίσω από διάφορους «μέσους όρους» επιδόσεων της ελληνικής οικονομίας.

Εξάλλου, η Ελλάδα είναι μία χώρα στην οποία εξακολουθούν να ασκούν επιρροή τα δίκτυα των αποδήμων, ενώ η εμπορική ναυτιλία είναι πάντα ένας εξαιρετικά κοσμοπολιτικός κλάδος της οικονομίας μας.

Από την άλλη μεριά, η Ελλάδα έχει καταστεί τα τελευταία κυρίως χρόνια χώρα υποδοχής πλέον και όχι εξαγωγής μεταναστών, οι οποίοι μετέχουν στην ελληνική οικονομία αναπαράγοντας σε μεγάλο βαθμό τα άτυπα φαινόμενα στα οποία αναφερθήκαμε.

Ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης, όπως το ορίσαμε, προϋποθέτει βέβαια μια μεγάλη εθνική **κοινωνική αναπτυξιακή συμφωνία** με τη συμμετοχή των εκπροσώπων της πολιτείας και του πολιτικού συστήματος σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο, εκπροσώπων των παραγωγικών φορέων και εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών. Μια τέτοια συμφωνία προϋποθέτει, βέβαια, πολιτική ικανότητα διεύθυνσης της κοινωνίας και παροχής

των αναγκαίων θεσμικών και πολιτικών εγγυήσεων προς τους κοινωνικούς και παραγωγικούς φορείς. Προϋποθέτει επίσης μέριμνα για τις συνήθως υπο-αντιπροσωπευόμενες ή και μη αντιπροσωπευόμενες κοινωνικές ομάδες, όπως οι συνταξιούχοι ή οι άνεργοι.

Μια τέτοια εθνική κοινωνική αναπτυξιακή συμφωνία είναι κάτι πολύ ευρύτερο και σημαντικότερο από τις συνηθισμένες εθνικές γενικές συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Δεν συνιστά όμως όχημα άσκησης μιας κορπορατίστικης πολιτικής, αλλά πεδίο σχηματισμού των αναγκαίων συναινέσεων στο πλαίσιο των θεσμών μιας σύγχρονης κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και ενός **αποκεντρωμένου αλλά ισχυρού κράτους, ικανού να προβλέπει και να διαχειρίζεται τις κάθε είδους κρίσεις** που απειλούν μια σημερινή κοινωνία της διακινδύνευσης: από τις φυσικές καταστροφές μέχρι τα νέα μεταναστευτικά ρεύματα και από την εξωτερική και την εσωτερική ασφάλεια μέχρι τη δημογραφική κρίση του ασφαλιστικού συστήματος.

Για μια χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ζώνης του Ευρώ όπως η Ελλάδα είναι προφανές ότι η συζήτηση για ένα νέο εθνικό μοντέλο ανάπτυξης επηρεάζεται σε καθοριστικό βαθμό από την αποσαφήνιση του **ευρωπαϊκού μοντέλου ανάπτυξης**. Τέτοιο σαφές και λειτουργικό μοντέλο δεν είναι ούτε η στρατηγική της Λισσαβόνας, ούτε το Σύμφωνο Σταθερότητας, ούτε το μακροπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέχρι το 2013. Όλα αυτά τα στοιχεία που συγκροτούν το ευρωπαϊκό φαινόμενο στη σημερινή του φάση, παρά τις αμηχανίες, τις αντιφάσεις, τα κενά και τις εσωτερικές συγκρούσεις, πρέπει βέβαια να λαμβάνεται υπόψη, με την αναγκαία διορατικότητα ως προς τις επόμενες φάσεις. Και όλα αυτά με φιλοευρωπαϊκή διάθεση, αλλά και απόλυτα ρεαλιστικό βλέμμα που επιτρέπει την κατανόηση των ενδοευρωπαϊκών αντιθέσεων και συσχετισμών.

Το μεγάλο ζητούμενο για το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για κάθε κράτος – μέλος χωριστά είναι άλλωστε η συσχέτιση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας και των δεδομένων του νέου παγκόσμιου οικονομικού χάρτη με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του ευρωπαϊκού δημοκρατικού κοινωνικού κράτους δικαίου, όπως αυτά διαμορφώθηκαν σε όλες τις πτυχές της πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής ζωής της Ευρώπης, κυρίως από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά.

Σχόλια: